

Müfredat

Fatma MIZIKACI

Latince kökenli *curriculum* sözcüğünün Türkçe karşılığı olarak kullanılan müfredat Arapça'da fert kökünden gelen tek tek maddelerin sıralanması, dizilmesi, listelenmesi anlamındadır. Eğitim programları, *curriculum* (müfredat) kavramının isim yani eylem ifade etmeyen bir anlamda kullanıldığı pozitivist anlayış ile *currere* (koşmak) kavramının eylem anlamında kullanıldığı pozitivism sonrası yaklaşımlar açısından incelenmelidir. Bu iki kavram eğitim programlarında edilgenlik ve etkenlik temelinde farklılaşan yaklaşımları temsil ederler. *Currere*'nin tüm sözlük anlamları eylem içerir; Pinar'ın (1975) bu kavramı kasıtlı olarak kullanması eğitim programları alanında yeni bir yaklaşımın da başlangıcıdır. *Curriculum* kavramı, pozitivist düşünceye dayanan rasyonel, bilimsel, doğrusal ve teknik işlemler dizisi yoluyla "program geliştirme" anlayışını temsil eden, uygulamaya dayalı bir discipline aittir. Diğer yandan, *currere* anlama, yaşama ve oluşturma eylemlerini içerir. *Curriculum* öğreneni edilgen kılarken *currere* etkin kılar. *Currere* bir metin olarak düşünülecekse ancak otobiyografik ve aynı zamanda politik bir metin olabilir. Bu metin öğrencinin birlikte ve tek başına eylemliliğini içeren "sosyal" bir öznelliğe dayanır.

Curriculum nesnedir, dışarının (bireyin dışındaki bilgiler) bilgisidir; *currere* öznedir, "kendi"nin bilgisidir. *Curriculum* geliştirilecek bir metin, bir plan, bir projedir; çocuk için iyinin ve doğrunun ne olduğuna yetişkinin dünyasında cevap aranmasıdır; *currere* ise anlama eyleminin kendisidir; cevaplar çocuk tarafından çocuğun dünyasında aranır. Bu yönüyle *currere* günümüzün demokratik toplumunda bireyin kendi anlamlarını oluşturduğu eğitimsel deneyimlerle ilgili otobiyografik bir yansıtmadır; bireyin kendisiyle karmaşık konuşmaları ile süregelen bir "kendini anlama" projesidir. Böylece birey, bozulan inançların onarıldığı ve manevi disiplinin yeniden kazanıldığı yeni bir kamu alanının inşasına yönelir. Geriye doğru düşünerek geçmişi anlama, ileriye doğru bakarak geleceği tahayyül etme ve böylece şimdiki "kendi"nin çözümlemesidir" (Pinar, 2004; 4-5). Pinar'a göre *currere* aynı zamanda "şimdi"nin kâbusundan uyanmamızı da sağlayacaktır. Şimdinin kâbusu, eğitimcilerin eğitimin örgütsel ve entelektüel yapısının temeli olan eğitim programı üzerinde kontrolünün bulunmamasıdır. Örneğin, hesap verilebilirlik (accountability) gibi bir uygulama, çocuğun öğrenmesinden, kendisini ya da ailesini değil de öğretmeni sorumlu tutmaktadır. İşte bu yüzden eğitimcinin eği-

tim programı üzerinde dört aşamalı bir düşünme eylemi gerçekleştirmesi gerekir: 1) geçmişi anlamak 2) geleceği düşlemek 3) şimdi ve "burada"yı çözümlmek / kavramsallaştırmak ve 4) bu üçünün sentezlenmesiyle yeni bir düşünme biçimi oluşturmak (Pinar, 1975; 6-13). Bu yeniden kavramsallaştırma (*reconceptualization*) süreci eğitim programını zamanın ilişkisel diyalektiği ile açıklamaktadır. Pinar'da *currere* ile açıklanan Freire'de kişinin kendi toplumsal gerçekliği hakkında oluşturduğu eleştirel bilinçlenmedir (*conscientização*, Por.). Bu tür bir bilinçlenme için gerekli olan özgürleştirici bilme ve bunun eyleme dönüştürülmesi ise *praxis*dir (Por.). *Praxis* problem kurma (*problem posing*) ve diyalog (*dialogue*)a dayanır. Problem kurma sürecinde öğretmen ve öğrenciler yaşadıkları dünyadan ve materyal gerçeklikle ilgili kritik soruları sorarlar ve daha sonra bu gerçekliği değiştirmek için hangi eylemlerin gerektiği konusunda eleştirel yansıtma yaparlar. İşlevsel olarak problem kurma problemle ifade edilen gerçekliğin öğrenciler tarafından kodlanması ve çözümlenmesi sürecidir (Au, 2009; 222). Diyalog Freire'de bilinen anlamında değildir; güven, sevgi, saygı ve bağlılığın ön koşul olduğu bir ortaklıktır; herkes önce kendisinin ne bildiğini sorar; diyalog boyunca var olan düşünce-

lerinin değişeceğini ve yeni düşünceler yaratılacağını bilir (www.freire.org/paulo-freire-concepts-used-by-paulo-freire). Özetle *praxis* herkesin (onu dönüştürmek üzere) kendi gerçekliğinin eleştirel analizini yapmasıdır. Düşünsel eylem vazgeçilmezdir çünkü gerçekliği değiştirmek ancak bununla mümkündür. Bu yönüyle *praxis*, *currere*'de tanımlanan eylemin kendisinden öte toplumsaldır, eleştireldir ve özgürleştiricidir (Gadotti, 1996).

Kaynaklar:

- Au, W. (2009). Fighting with the text: Contextualizing and recontextualizing Freire's Critical Pedagogy (221-231). *The Routledge International Handbook of Critical Education* (eds. Apple, M. W, Au, W. & Gandin, L.A). New York: Routledge.
- Gadotti, Moacir (1996). *Pedagogy of Praxis: A Dialectical Philosophy of Education*. State University of New York Press.
- Pinar, W. (1975). "The method of *currere*". Paper presented at the Annual Meeting of the American Research Association (Washington, D. C., April 1975).
- Pinar, W. (2004). *What Is Curriculum Theory?* New Jersey: Lawrence Erlbaum.